

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 362/2014-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. septembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jany Baricovej a Rudolfa Tkáčika predbežne prerokoval sťažnosť M. K., zastúpeného advokátom Mgr. Miroslavom Hončárom, Advokátska kancelária, Perličková 26, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 8/2008 po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 33/2012-29 zo 6. marca 2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 8/2008 po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 33/2012-29 zo 6. marca 2012 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 8/2008 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. M. K. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (tisíc eur), ktoré j e Okresný súd Pezinok p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Pezinok j e p o v i n n ý uhradiť M. K. trovy konania v sume 284,08 € (slovom dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet jeho právneho zástupcu advokáta Mgr. Miroslava Hončára, Advokátska kancelária, Perličková 26, Bratislava.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 362/2014-16 z 10. júna 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosť M. K. (ďalej len „sťažovateľ“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 8/2008 po právoplatnosti nálezů ústavného súdu č. k. III. ÚS 33/2012-29 zo 6. marca 2012.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3176/2014 doručeným ústavnému súdu 5. augusta 2014, v ktorom uviedol:

«... Po vrátení spisu z Ústavného súdu Slovenskej republiky vytýčila sudkyňa termín pojednávania na deň 03.10.2012. Skorší termín vytýčenia pojednávania nebol možný z dôvodu nedostatočného personálneho obsadenia Okresného súdu Pezinok a preťažnosti sudcov okresného súdu, o ktorej som bližšie písal vo svojom predchádzajúcom vyjadrení. Uvedomujem si, že občan Slovenskej republiky nemôže byť znevýhodnený v súdnom konaní tým, že štát nevytvorí dostatočné podmienky pre prácu sudcov, nedá mi, aby som opätovne nepoukázal na povinnosť štátu zabezpečiť riadne personálne a materiálne zabezpečenie súdov Slovenskej republiky.

Na pojednávaní dňa 03.10.2012 zákonná sudkyňa konštatovala nedostatočnú prípravu navrhovateľa na pojednávanie. Ako predseda súdu nemôžem preskúmať procesný postup zákonného sudcu v uvedenej veci, nemám však dôvod pochybovať o správnosti zápisnice, z ktorej nedostatočná príprava na pojednávanie zo strany navrhovateľa vyplýva.

Navrhovateľ, resp. jeho právny zástupca sa v preskúvanom období nezúčastnil termínov pojednávania dňa 06.02.2013, dňa 07.05.2014 a dňa 16.07.2014. Prekvapuje ma, že navrhovateľ, resp. jeho právny zástupca sa na jednej strane nezúčastňujú nariadených termínov pojednávania a na strane druhej požadujú, aby súd konal riadne a bez prietahov.

V časti sťažnosti, v ktorej navrhovateľ, resp. jeho právny zástupca poukazuje na opätovné vykonávanie dôkazov zo strany zákonnej sudkyne môžem uviesť len toľko, že je na zákonom sudcovi, akým spôsobom si usporiada a vykonáva dokazovanie v prebiehajúcom konaní.

Chcem poukázať aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 31.01.2012, č. III.ÚS 33/2012 v uvedenej veci, v ktorom sám ústavný súd konštatoval, že „istú mieru faktickej zložitosti veci spôsobuje sám sťažovateľ nekonzistentnosťou svojich návrhov a viacerých jeho doplnení, resp. potrebou odstraňovania nedostatkov ním podaných návrhov“.

Ústavný súd Slovenskej republiky v uvedenom náleze ďalej konštatoval, že „... sťažovateľ sa nezúčastňoval spolu šiestich pojednávanií nariadených v rokoch 2002 až 2003..., sťažovateľ vo viacerých prípadoch nereagoval v súdom určenej lehote, ani na písomnosti súdu, v ktorých bol vyzývaný na vyjadrenie sa k doručenému znaleckému posudku.“

Ako vyplýva z predkladaného prehľadu úkonov v súdnom spise, takéto správanie navrhovateľa, resp. jeho právneho zástupcu pokračuje aj v preskúvanom období.

Dovoľujem si poukázať aj na skutočnosť, že v citovanom náleze zoberal Ústavný súd Slovenskej republiky do úvahy podiel sťažovateľa na vzniku prekážok brániacich okresnému súdu konať...

Podľa môjho názoru v preskúvanom období nedošlo k takému pochybeniu Okresného súdu Pezinok, ktoré by zakladalo nárok navrhovateľa na priznanie finančného odškodnenia, ktoré požaduje...».

Súčasťou vyžiadaného spisu bola chronológia procesných úkonov okresného súdu, z ktorej okrem iného vyplýva:

„... Č.l. 212 spis vrátený z ústavného súdu dňa 12.3.2012

Č.l. 213 záznam z účtárne o vyplatení sumy 1500 eur / zo dňa 20.4.2012

*Č.l. 215 úprava zákonnej sudkyne zo dňa 19.3.2012 k termínu pojednávania
T: 3.10.2012*

*Č.l. 216 úradný záznam zo dňa 2.10.2012 spísaný asistentom senátu
/PZ navrhovateľa žiadal o preloženie pojednávania/*

Č.l. 217 zápisnica z pojednávania zo dňa 3.10.2012

*Č.l. 220 žiadosť o opravu zápisnice z pojednávania zaslanú na OS Pezinok
navrhovateľom dňa 3.10.2012*

Č.l. 223 úprava sudkyne k termínu pojednávania T:6.2.2013

*Č.l. 227 podanie navrhovateľa zo dňa 6.2.2013 - žiadosť o vynesenie rozsudku podľa
zaslaného znenia.*

Č.l. 230 zápisnica z pojednávania zo dňa 6.2.2013

Č.l. 232 vrátenie neprevzatej doručky zaslané OO PZ Modra / zo dňa 11.2.2013

*Č.l. 235 vrátenie prevzatej doručky zaslané OO PZ Modra /zo dňa 28.5.2013/ -
predvolanie na TP: 5.6.2013*

Č.l. 237 zápisnica z pojednávania zo dňa 5.6.2013

*Č.l. 242 úradný záznam asistentky senátu - na pokyn sudcu zrušený TP určený na
deň 14.10.2013 - PN sudcu*

Č.l. 243 úprava zákonnej sudkyne - TP 26.2.2014

Č.l. 245 Sťažnosť na prieťahy v konaní zaslanú navrhovateľom dňa 28.1.2014 /Spr 2012/2014/

Č.l. 251 úprava zákonnej sudkyne zo dňa 5.2.2014 / šetrenie pobytu

Č.l. 252 podanie zo dňa 1.2.2014 / prešetrenie pobytu od OO PZ

Č.l. 253 zápisnica z pojednávania zo dňa 26.2.2014 / odročené T:7.5.2014

Č.l. 255 podanie zo dňa 4.3.2014 / prešetrenie pobytu od MsÚ Modra

Č.l. 256 úprava zákonnej sudkyne zo dňa 28.4.2014 /šetrenie pobytu Odporcu + predložiť spis VSU na zrušenie PR a vyhotovenie Uznesenia o ustanovení opatrovníka/

Č.l. 257 podanie - odpoveď na lustráciu v REGOB

Č.l. 259 úradný záznam asistentky senátu - zrušený TP z dôvodu, že odporca v II. Rade sa zdržiava na neznámom mieste.

Č.l. 260 úprava zákonnej sudkyne k TP: 16.7.2014

Č.l. 261 zápisnica z pojednávania zo dňa 7.5.2014

Č.l. 263 podanie zo dňa 7.5.2014 zaslané navrhovateľom - ospravedlnenie a žiadosť o vypočutie v mieste bydliska

Č.l. 264 podanie zo dňa 9.6.2014 / Spr 2012/14 - vyhodnotenie sťažnosti a vrátenie spisu z KS BA

Č.l. 266 uznesenie zo dňa 10.6.2014 - ustanovenie opatrovníka odporcovi v II. rade

Č.l. 268 podanie zo dňa 19.6.2014 / OO PZ Modra - odpoveď k šetreniu pobytu

Č.l. 269 odvolanie navrhovateľa zo dňa 11.7.2014 voči uzneseniu o ust. opatrovníka Odporcovi v II. rade

Č.l. 271 mailové ospravedlnenie účastníkov konania /nedostavenie na TP zo zdravotných dôvodov

Č.l. 273 úradný záznam zo dňa 16.7.2014 spísaný asistentkou senátu - Oznámené odporcovi, že TP bude odročený z dôvodu ospravedlnenia PZ navrhovateľa

Č.l. 274 zápisnica z pojednávania zo dňa 16.7.2014 / odroč. T:22.9.2014

Č.l. 276 úprava zákonnej sudkyne...“

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 5 C 8/2008 ústavný súd zistil rovnaké skutočnosti, čo sa týka predloženej chronológie, aké uviedol okresný súd, preto ich považoval za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov..., ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (IV. ÚS 15/03, I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa

ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokováanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitost' veci (predmetom je náhrada škody), ústavný súd konštatuje, že predmetný spor po právnej stránke hodnotí ako bežnú občianskoprávnu vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva, a preto namietané konanie nemožno považovať za právne osobitne zložitú. Istú mieru faktickej zložitosti veci spôsobuje sám s'ťažovateľ nekonzistentnosťou svojich návrhov a viacerých jeho doplnení. Doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania však ústavný súd nemôže pripísať len na vrub faktickej náročnosti prerokováanej veci.

Ústavný súd však zároveň poukazuje na skutočnosť, že ani zložitost' sporu nezbavuje sudcu ústavnej zodpovednosti za priet'ahy v konaní zapríčinené nesprávnou organizáciou práce, nečinnosťou bez relevantného právneho dôvodu alebo inými nedostatkami v činnosti súdu (mutatis mutandis I. ÚS 47/96, III. ÚS 173/03).

2. Pri posudzovaní druhého kritéria, t. j. hodnotenia prípadných zbytočných priet'ahov v konaní, ústavný súd dospel k záveru, že k dĺžke posudzovaného konania prispeli aj okolnosti na strane s'ťažovateľa. S'ťažovateľ sa nezúčastnil niekoľkých pojednávaní (6. februára 2013, 7. mája 2014 a 16. júla 2014).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci vedenej pod sp. zn. 5 C 8/2008 po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 33/2012-29 zo 6. marca 2012 a poukazuje na to, že trvanie napadnutého

konania viac ako 2 roky na okresnom súde po právoplatnosti uvedeného nálezu ústavného súdu je už samo osebe neprimerané.

Okresný súd vykonal síce množstvo procesných úkonov, ako to vyplýva z predloženého prehľadu, a ústavný súd nezistil väčšie obdobia jeho úplnej nečinnosti, ale napriek tomu ústavný súd poukazuje na to, že dĺžka predmetného konania po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 33/2012-29 zo 6. marca 2012 je neprimeraná.

Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Keďže všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, ktorý mal smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02), a jeho neefektívna činnosť mala rozhodne vplyv na doterajšiu dĺžku konania, ústavný súd preto nemohol akceptovať vyjadrenie okresného súdu, že vo veci samej konal a dĺžka konania je spôsobená objektívnymi dôvodmi.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti preto ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je ním vedené pod sp. zn. 5 C 8/2008 po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 33/2012-29 zo 6. marca 2012, došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pretože ústavný súd zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 8/2008, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priesťahov,

a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 7 500 € z dôvodov v nej uvedených.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy aj priznanie finančného zadosťučinenia. Pri jeho určení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 8/2008 po právoplatnosti nálezú ústavného súdu

č. k. III. ÚS 33/2012-29 zo 6. marca 2012 berúc do úvahy konkrétne okolnosti danej veci a najmä skutočnosť, že ide o opakované prietahy, považoval priznanie sumy 1 000 € sťažovateľovi za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Pri priznaní primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vzal do úvahy aj skutočnosť, že sťažovateľ sa nezúčastnil niekoľkých pojednávaní, čím čiastočne prispel k predĺženiu doby súdneho konania.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľa trovy konania vyčíslil sumou 426,12 €, a to za tri úkony právnej služby (prevzatie právneho zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, sťažnosť, doplnenie sťažnosti).

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) priznal sťažovateľovi náhradu trov konania. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2013 v sume 804 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2014 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 134 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľa aj nárok na náhradu režijného paušálu 8,04 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľovi, spolu predstavuje sumu 284,08 €. Ústavný súd nepriznal právnomu zástupcovi sťažovateľa odmenu za tretí úkon právnej služby – doplnenie sťažnosti z dôvodu, že tento úkon sa dal zrealizovať už v rámci písomného vyhotovenia sťažnosti.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. septembra 2014